

Рискове пред енергийната сигурност и завладяването на държавата в Европа

Международна конференция

27 октомври, 2014 г.

София Хотел Балкан, зала Средец

Съобщение за медиите

На 27 октомври 2014 г., Центърът за изследване на демокрацията организира конференция на тема „Рискове пред енергийната сигурност и завладяването на държавата в Европа“. Водещи енергийни експерти от цяла Европа обсъдиха основните проблеми пред енергийната сигурност на континента. Акцентът беше поставен върху пречките, които срещат държавите от Централна и Източна Европа, и по-специално тези от Югоизточна Европа и Черноморския регион в опита си да диверсифицират енергийните доставки и да намалят влиянието на чужди интереси при формирането на националната си енергийна политика. Бяха анализирани причините за прекомерната зависимост на региона от един газов доставчик, в лицето на Русия, както и от един транзитен маршрут през Украйна. Обсъди се липсата на адекватни мерки за диверсификация на вноса на енергийни източници, ограниченото развитие на наличния потенциал за местен енергиен добив, и трудностите пред създаването на общ европейски енергиен съюз.

Енергийната сигурност и доброто управление на енергетиката в Европа

Енергийната сигурност е от ключово значение за бъдещето на икономиката на Европа. Към 2013 г., Европейският съюз зависи на 65.8% от внос на природен газ, като се очаква до 2035 г. делът на вноса в местното газово потребление да надвиши 80%. В тази връзка, Европейската комисия обяви като приоритет изграждането на единен енергиен съюз, който да осигури непрекъснати доставки на енергийни ресурси на приемливи цени, като определянето им не е продукт на двустранни политически споразумения, а на търсенето и предлагането на пазара. В момента, страните от Централна и Източна Европа плащат близо \$100 на 1000 куб. м. повече от средната цена на природния газ в Западна Европа. Целта е да се ограничи използването на монополното пазарно положение на големите доставчици като Газпром при определянето на условията по двустранните договори с цел реализацията на политическо влияние в региона. На конференцията бяха представени основните елементи на европейския енергиен съюз и ключовите предизвикателства пред неговото формиране, като необходимите разходи за изграждането на нова инфраструктура за функциониране на единния енергиен пазар, различията в цените на енергийните източници в отделните страни-членки, включително трудностите пред определянето на пълните разходи за обществото по изграждането на нови мощности, структурата на субсидиите, и равнището на енергийна бедност и уязвимост на

населението в ЕС. Последното важи с особена сила за България, където повече от 30% от населението няма възможност адекватно да отоплява домовете си. Европейската комисия се опитва да подобри функционирането на вътрешния енергиен пазар, като създаде работещи механизми за реагиране при енергийни кризи. Един от вариантите е формулирането на резервни квоти за страните-членки в зависимост от нивата на тяхната уязвимост от спиране на доставките. Другият е да се увеличат инвестициите в европейската газова и електрическа мрежа, разширяването на газовите хранилища и строежа на пристанища за втечен газ, които да дадат достъп до бъдещи алтернативни източници на газ. Преди всичко е нужна обща енергийна стратегия, която да се координира на наднационално ниво и така да се преодолее инстинкта на страните-членки да преследват единствено собствените си енергийни интереси.

Рисковете пред енергийната сигурност и завладяването на енергийната политика от чужди интереси

Страна	Зависимост от внос на природен газ (%)	Дял на руския газ в общия внос (%)	Средна цена (\$ за 1000 куб. м.)
Словения	100	60.2	485
Гърция	100	55.6	476
Словакия	98.4	83.5	429
Чехия	98	58.6	503
България	90	100	458
Австрия	78.9	76.1	379
Унгария	78.2	100	435
Полша	72	81.3	403
Румъния	24.3	100	399
Турция	99	56	406
Украйна	55	100	385
Молдова	100	100	400
Македония	100	100	564
Сърбия	82	100	457
Средна стойност	81	81	441

Източник: Център за изследване на демокрация, на базата на данни от ВР, Еврогаз, и Европейски географски форум

В контекста на продължаващия конфликт в източна Украйна, Югоизточна Европа и Черноморският регион е неподготвен да посрещне адекватно нова енергийна криза както показаха публикуваните наскоро енергийни стрес тестове. Липсата на обща енергийна политика в ЕС, провалът на енергийния диалог с Русия и управленските дефицити в сектор енергетика бяха сред акцентите на дискуцията. Експертите заключиха, че някои от факторите, които влияят най-силно на нивото на енергийна сигурност са цените на енергията и прекомерната зависимост от един източник и един маршрут на доставки на природен газ и петрол. Негативното въздействие на тези традиционни рискове пред енергийната сигурност се усилва от лошото управление на сектора и завладяването на енергийната политика от чужди интереси, които възпрепятстват формирането на обща, последователна енергийна стратегия. В отговор на тези предизвикателства, на преден план бе поставена ролята на неправителствения сектор за изобличаването корупцията в енергетиката и налагането на международни стандарти за добро управление.